Sorin ŞCLEARUC

FENOMENUL MUZICII DE DANS A ANILOR 1980, ÎN BAZA MĂRTURIILOR STUDENȚILOR DIN RSS MOLDOVENEASCĂ

Indiferent de țară sau perioada istorică, dansul ocupă un rol central în viața tinerilor, fiind nu doar o modalitate de distracție, ci şi o formă de comunicare şi exprimare socială. În acest articol, vom analiza impactul muzicii de dans din anii 1980 asupra culturii de tineret şi a societății, în general, în baza relatărilor studenților din RSS Moldovenească, mai exact, ale celor de la Institutul Pedagogic (Universitatea Pedagogică) de Stat „Ion Creangă" şi Tehnicumul de Medicină din Bălți.

Mărturiile studenților din RSS Moldovenească dezvăluie modul în care muzica de dans şi discotecile au influențat moda, atitudinile şi stilul de viață al tinerilor din perioada respectivă. Fenomenul muzicii de dans din anii 1980 a avut un impact semnificativ în RSS Moldovenească, reprezentând o tranziție spre o cultură a libertății şi individualității. Prin intermediul mărturiilor studenților, studiul oferă o perspectivă asupra unui moment important din istoria culturală şi socială a republicii.

De la „dansuri" la „discotecă"

Studenții anilor 1980 au fost martorii unor procese culturale curioase, în care muzica de dans a devenit un element central al vieții lor. În ciuda faptului că muzica de dans era considerată de autorități drept o amenințare la adresa valorilor de partid, tinerii au continuat s-o asculte, s-o răspândească şi s-o danseze, împărtăşind, astfel un sentiment de comunitate şi libertate.

Muzica de dans a anilor 1980 reprezintă un fenomen deosebit în viața cotidiană şi de divertisment din spațiul sovietic. Dansurile, numite mai nou şi *discoteci*, nu reprezentau nimic altceva decât nişte evenimente publice, la care oamenii dansau sub o anumită muzică. O perioadă, aceste dansuri erau socotite marginale, fiind o scuză pentru cei care nu-şi puteau permite să meargă la dansurile cu muzică vie, care aveau loc pe terenurile de dans special amenajate. Unul dintre factorii-cheie care a contribuit la această expansiune a muzicii de dans a fost tranziția de la muzica vie către cea pusă la discoteci de pe casetofoane. Tinerii deja puteau asculta muzică şi dansa în intimitatea propriei locuințe sau propriului cămin, fără a mai fi nevoie să se deplaseze la terenurile de dans sau în alte spații de acest gen.

Acest lucru a permis o accesibilitate şi o libertate mai mare în alegerea muzicii preferate şi în exprimarea prin dans.

Comparativ cu dansurile anterioare, discotecile nu mai presupuneau o coregrafie anumită. Fiecare dansa cum vroia, cum simțea. Ceea ce numim noi, acum, discotecă, se consideră că a apărut în Uniunea Sovietică la începutul şi mijlocul anilor 1980. Principala deosebire între discoteci şi dansuri era că, în locul muzicii vii, de muzică răspundeau unul sau doi băieți, numiți „disk jokey", care, de obicei, stăteau la o măsuță aparte şi puneau muzică la un casetofon cu bobine, ulterior, cu casete audio.

Spațiul RSS Moldoveneşti, la fel, a fost parte a acestor fenomene culturale, iar în cele ce urmează, în baza mărturiilor orale ale studenților perioadei vizate, vom încerca să pătrundem în esența lucrurilor perindate acum mai bine de 40 de ani.

Spațiul

Din interviurile cu studenții anilor 1980, aflăm că, cel mai des, discotecile se desfăşurau în coridorul de la etajul I al căminelor studențeşti sau în subsolurile acestora, iar la ele participau doar locatarii căminului. Doamna de la recepție, supranumită în popor „vahtă", nu permitea, în mod categoric, străinilor să intre. De obicei, discotecile aveau loc duminica, fiindcă vinerea şi sâmbăta mulți plecau acasă, pe când duminica studențimea revenea.., „iar a doua zi era jale cu dusul la prima pereche"[1].

Discoteci se mai făceau uneori la universitate, în sala de festivități. Deja aici, exista şi practica de a invita studenți şi din alte instituții de învățământ superior. „Discotecile de la universitate niciodată nu se făceau doar între noi, mereu erau invitați şi cineva dinafară"[2].

„Acolo, de obicei, erau invitați şi studenți de la alte universități, ca să socializăm şi să facem cunoştință între noi. [Acolo] se stabileau prietenii, iar unele fete s-au măritat chiar în urma acestor cunoştințe. Discotecile de la universitate se făceau în zilele de weekend, sâmbătă sau duminică"[3].

În practica de a invita studenți de la alte universități observăm, de asemenea, o selectivitate specifică, astfel încât „[...] niciodată n-a fost aşa ca, de exemplu, cei de la „Pedinstitut" [Institutul de Stat „Alecu Russo" din Bălți] să-i cheme pe cei de la „Ucilişce" [Tehnicumul de Medicină din Bălți]"[4]. „Ei se socoteau de rang mai înalt. Dar nici noi tare nu ne supăram"[5].

---

[1] Interviu realizat de Sorin Şclearuc cu *Natalia Popovici* la 29.09.2022. *Arhivă privată.*
[2] Interviu realizat de Sorin Şclearuc cu *Galina Mîrzac* la 29.09.2022. *Arhivă privată.*
[3] *Ibidem*.
[4] Interviu realizat de Sorin Şclearuc cu *Respondentul anonim* la 02.10.2022. *Arhivă privată.*
[5] *Ibidem*.

Comparativ cu studenții anilor 1970, cei din anii 1980 spun că de terenurile de dans nu ştiau şi nu prea se duceau. În opinia lor, terenurile de dans încep să poarte o reputație rea. „Posibil, de asta şi ne dădeau voie să facem discoteci în cămin, ca să nu mergem încolo. La terenurile de dans din centru [la Bălți] se duceau cele mai destrăbălate fete. Noi le întrebam: şi nu te temi? Iar ele răspundeau: ei, da ce-o să ne fie?”[1].

Muzică la modă

Ținând cont de impedimentele pe care le întâmpinau studenții anilor 1970, dispozitivele cu muzică se cumpărau deja mai liber, cu toate că unele trupe şi interpreți, în opinia conducerii de partid, erau considerate/ți nefavorabili. În baza interviurilor luate, putem sublinia că la magazine se comercializa preponderent muzica interpreților de limbă rusă, însă repertoriul discotecilor din RSS Moldovenească avea specificul său. Aici surprindem cum tineretul moldovenesc s-a aflat la intersecția a diverse valuri de muzică, pe care, convențional, în ordinea popularității, le putem împărți în: cea occidentală (în limba engleză şi italiană), cea sovietică (în limba rusă) şi cea locală (în limba română). La discoteci, povestesc studenții, de obicei se puneau 3-4 cântece mai active, care mai apoi culminau cu renumitele „medleacuri”[2].

Anii 1980 au adus o schimbare semnificativă în preferințele muzicale ale publicului. Muzica academică şi de estradă au fost înlocuite, treptat, de interpreți energici şi carismatici.

Se bucura de o popularitate imensă trupe cum ar fi ABBA, Modern Talking, Boney M, Baccara, iar italo disco[3], în general, a devenit un curent aparte în muzica de dans. Nu era discotecă fără vreun cântec în italiană. Cei mai populari erau Al Bano şi Romina Power, Adriano Celentano, Toto Cutugno, Ricchi e Poveri ş.a. În pofida faptului că piesele lor erau într-o limbă complet străină, refrenurile acestora erau fredonate pe derost. Din sovietici, la modă erau Valerii Leontiev, Vladimir Kuzmin şi Alla Pugaciova[4].

Din interpreții locali, la discoteci, disk jokey-ii puneau compozițiile Sofiei Rotaru, Anastasiei Lazariuc, iar uneori şi cele ale lui Ion Suruceanu – însă nu toate cântecele, şi mai rar[5].

---

[1] *Ibidem*.

[2] Medleac – argou, prin care se subînțelege o compoziție muzicală liniştită, lentă.

[3] Italo disco – gen muzical care a apărut în Italia la sfârşitul anilor 1970 şi a fost produs, în mare parte, la începutul anilor 1980. Italo disco a evoluat din muzica underground de atunci, pop şi electronică, atât locală, cât şi străină.

[4] Interviu realizat de Sorin Şclearuc cu *Respondentul anonim* la 02.10.2022. *Arhivă privată.*

[5] *Ibidem*.

În ceea ce priveşte muzica occidentală, în anii 1980 se face observată o sexualizare a muzicii pop şi a celei de dans, dar şi o abordare mai deschisă şi mai provocatoare a versurilor cântecelor interpretate de către cele mai celebre cântărețe, devenite şi sex-simboluri ale vremii. Ele reprezintă un fenomen distinct pentru anii 1980, fapt care a dat naştere unei noi estetici în industria muzicală.

Samantha Fox a fost una dintre cele mai cunoscute sex-simboluri ale anilor 1980, datorită hiturilor sale, precum „Touch Me (I Want Your Body)" (1986) sau „I Surrender" (1987). Versurile cântecelor ei nu mai păstrau inocența caracteristică interpreților din deceniile anterioare, ci erau mai directe şi mai provocatoare.

La fel, în acest context, o putem menționa pe interpreta Sabrina, al cărei hit „Boys" (1987) nu lipsea de la nicio discotecă şi avea o popularitate enormă, mai ales în rândurile părții masculine a tinerilor.

Această tendință a fost observată şi în cazul altor artiste renumite, care au contribuit la redefinirea conceptului de feminitate în industria muzicală. Printre principalele interprete se regăsesc C.C. Catch, Kim Wilde, Sandra, care au reuşit să devină populare nu numai datorită talentului vocal, dar şi prin modul în care şi-au exploatat sexualitatea în promovarea muzicii lor.

E important de menționat că această tendință de sexualizare a muzicii pop şi de dans a fost rezultatul unor schimbări culturale şi sociale de epocă. Anii 1980 s-au caracterizat printr-o mai mare deschidere față de subiectele de sexualitate şi de o revoluție în modul în care societatea percepea şi discuta acest aspect.

Față de acest subiect, unul din respondenții noştri afirmă faptul precum că „(...) mai în glumă, mai în serios, fetele doreau miri ca Adriano Celentano sau ca cei din Modern Talking, iar băieții – mirese ca Samantha Fox sau blonda[1] din ABBA". „Din jurnale, erau anumite pagini duble pe care le puteai atent scoate şi pune pe perete în cameră. Măcar că părinții nu prea dădeau voie, noi, oricum, aninam vreo două"[2].

Sălile discotecilor

Foştii studenți povestesc că în ceea ce priveşte sălile unde se făceau discotecile, acestea erau, în general, simple şi neîmpodobite, cu excepția unor sărbători, când sala era decorată. Principalul accent era pus pe muzi-

[1] Este vorba despre celebra Agnetha Fältskog (n. 05.04.1950), interpretă care a devenit vestită în calitate de membră a trupei ABBA.

[2] Interviu realizat de Sorin Şclearuc cu *Respondentul anonim* la 02.10.2022. *Arhivă privată.*

că şi pe prezența tinerilor. În cazul în care se desfăşurau evenimente în săli de festivități sau cantine, băieții erau responsabili să mute scaunele în jurul pereților, eliberând, astfel, pentru dans centrul sălii.

„Apăruse pe atunci chestia cu *svetomuzica*[1] şi discobolurile. Se stingeau luminile şi sclipeau doar ele. Era frumos. Iar când cineva din adulți brusc aprindea lumina, mai ales la *medleacuri*, când băieții mai cuprindeau fetele [...], toți se ascundeau ca *taracanii*[2] şi strigau s-o stingă înapoi”[3].

Vestimentația

Muzica de dans a anilor 1980 a avut un impact puternic asupra vestimentației tinerilor. Discotecile au devenit locuri de socializare şi de exprimare a individualității, iar aspectul fizic constituia un element important. Tinerii se străduiau să arate cât mai frumos şi să se remarce în mulțime. Copiind vestimentația interpreților celebri, îmbrăcămintea tinerilor devine mai liberă şi nonconformistă, iar la discoteci nu erau impuse anumite dress-coduri. „La discoteci nu erau interdicții la îmbrăcăminte. Era moda de pulovere şi bluze cu inscripția „Boys”, pantaloni „piramide” şi „banane”, la fete fuste-blugi şi ştrampi cu „setocika”, care erau şi practice, fiindcă puteau fi uşor legate, dacă se rupeau”[4].

În ceea ce priveşte părul, fetele foloseau *bigudiuri* şi făceau coafuri care acum par extravagante. Încălțămintea populară era reprezentată de renumitele „mâlinițe” şi „kolodki”. Toate aceste elemente vestimentare reflectau dorința tinerilor de a se diferenția şi de a-şi exprima personalitatea într-un mod unic.

Părerea părinților

Ca în relațiile părinți – copii din toate timpurile, generațiile mai în vârstă priveau sceptic noile tendințe şi gusturi muzicale ale copiilor lor. „Părinții se uitau rău la gusturile noastre. Ei spuneau: ce, acestea-s cântece? Din muzica de pe atunci ei agreau doar interpreți cum ar fi ca Sofia Rotaru şi Alla Pugaciova, spuneau că nu înțeleg despre ce se cântă şi că vă duceți şi «vă zghihuiți după muzica ceea străină». Lor le plăceau concertele, unde să te aşezi frumos, liniştit şi să asculți liniştit muzica”[5].

[1] Se are în vedere un utilaj special, care în funcție de sunet, emitea lumini multicolore în sală.
[2] Gândacii de bucătărie (rus.).
[3] Interviu realizat de Sorin Şclearuc cu *Respondentul anonim* la 02.10.2022. *Arhivă privată.*
[4] Interviu realizat de Sorin Şclearuc cu *Natalia Popovici* la 29.09.2022. *Arhivă privată.*
[5] Interviu realizat de Sorin Şclearuc cu *Respondentul anonim* la 02.10.2022. *Arhivă privată.*

Concluzii

Muzica de dans din anii 1980 reprezintă un fenomen unic, care a ieşit în evidență în cotidianul tineretului vremii, individualizând această decadă față de anii 1960 sau 1970. Această perioadă a fost marcată de tranziții interesante în industria muzicală. Pe de o parte, a avut loc trecerea de la muzica vie către cea de casetofon, oferind oamenilor posibilitatea de a audia şi dansa după muzica preferată, practic, oriunde. Pe de altă parte, s-a produs o schimbare în preferințele muzicale, de la muzica de estradă la cea pop, cu interpreți energici şi carismatici. Acest lucru a adus un specific aparte şi o estetică unică muzicii pop a anilor 1980. Totodată, această decadă a fost marcată de o evidentă sexualizare a interpreților şi a industriei muzicale, în general, care au reuşit să-şi capitalizeze imaginea şi să devină foarte populari în rândul tinerilor. Un ultim aspect interesant al muzicii de dans din anii 1980 este faptul că aceasta a devenit un instrument universal de comunicare. Diferențele dintre oraşele-capitale, cele periferice şi sate nu mai erau atât de evidente în ceea ce priveşte muzica dezirabilă la discoteci. Muzica de dans a fost un factor de unificare, aducând oamenii împreună şi creând o comunitate în care distracția şi comunicarea prin dans depăşea anumite bariere.

Lista martorilor (a persoanelor intervievate):

Natalia Popovici, studentă la Facultatea de Istorie şi Etnopedagogie, Institutul Pedagogic (Universitatea Pedagogică) de Stat „Ion Creangă" în perioada 1987–1992.

Galina Mîrzac, studentă la Facultatea de Istorie şi Etnopedagogie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" în perioada 1989–1994.

Respondent anonim, studentă la Tehnicumul de Medicină din Bălți în perioada 1984–1987.

SURSE ICONOGRAFICE

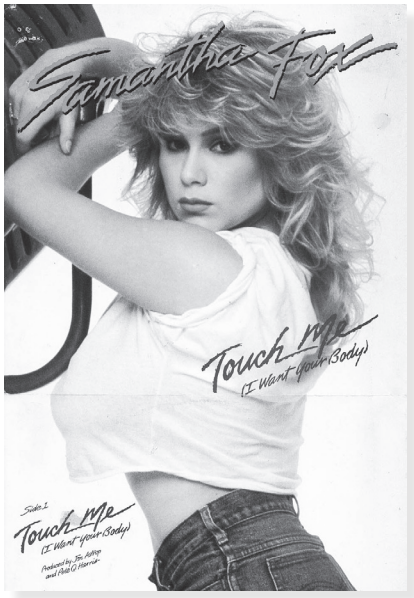
Disk jokey la o discotecă sovietică (poză simbol). Sursă: https://dubikvit.livejournal.com/305517.html?page=1 (accesat: 15.05.2023)

Tinerii în timpul unui „medleac" (poză simbol). Sursă: https://dubikvit.livejournal.com/305517.html?page=1 (accesat: 15.05.2023)

Renumitul duet german Modern Talking. Sursă: https://www.pinterest.com/pin/1101763496312706884/ (accesat: 15.05.2023)

Interpreta Samantha Fox pe coperta albumului său de debut „Touch Me I Want Your Body)". Sursă: https://www.amazon.com/Samantha-Touch-record-picture-sleeve/dp/B00ILYYTC2 (accesat: 15.05.2023)

Interpreta Sabrina pe coperta albumului „Boys (Summertime Love)". Sursă: https://www.amazon.co.uk/Boys-Summertime-Love-Vinyl-Single/dp/B07WFQSD5W (accesat: 15.05.2023)

Legendara trupă suedeză ABBA. Sursă: https://www.pinterest.com/pin/1009791547677829437/ (accesat: 15.05.2023)

The dance music phenomenon of the 1980s based on the testimonies of students from the Moldavan SSR

Regardless of the country or historical period, dance occupies a central place in the lives of young people, this being not only a way to have fun but also a form of communication and social manifestation. In this article, is examined the impact of dance music from the 1980s on youth culture and society in general, based on the testimonies of students of the period from the Moldovan SSR, namely from the Moldova State University, State Pedagogical University „Ion Creangă " and the College of Medicine from Bălți. The testimonies of the students of the Moldovan SSR reveal how dance music and discotheques influenced the fashion, attitudes and lifestyle of the youth of that time. The dance music phenomenon of the 1980s had a significant impact in the Moldovan SSR, marking a shift from traditional to modern values, to a culture of freedom and individuality Through the testimonies of the students, this article offers a perspective on an important moment in the cultural history of the Moldovan SSR.

***Keywords**: music, pop, dance, discotheque, Moldovan SSR, culture, students, 1980*

Sorin ŞCLEARUC
doctorand, cercetător ştiințific
Centrul de Studii Interdisciplinare „Silviu Dragomir",
Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: sorin.sclearuc@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-8693-3770